

נזיר יב

משה שווערד

1. הגהות הב"ח מסכת נזיר דף יב עמוד א אות

(א) גמ' אשה סתם וּמַת הַשְּׁלִיחַ אסור בכל הנשים:

2. רש"י על נזיר דף יב/א

חזקה שליח עושה שליחותו - והלך וקידש לו אשה וכיון שלא פירש לו הי מינייהו קדיש ליה ולא ידע איזו קידש לו ואי הדר אותו האיש ונסיב איתתא דלמא זו היא אמה או בתה או אחותה של אותה האשה שקידש לו שלוחו והן כולן אסורות לו כדאמר התם (קדושין דף עו) המקדש את אשה אסור עליו שבע עריות:

3. מהר"ץ חיות מסכת נזיר דף יב עמוד א

גמרא חזקה שליח עושה שליחותו. נ"ב עיין משנה למלך פ"ד מהל' בכורות הל"א מה שהאריך בתשובת שאלה בסוגיא זו. ומה שאמרו כאן דאסור בכל הנשים שבעולם קשה דיהיה מותר לישא קרובי השליח דהרי בלא"ה קשה איך יכולים לעשות שליח לקדש אשה הרי הוי תופס לבעל חוב במקום שחב לאחרים. ומ"ש מהמגביה מציאה לחבירו דלא קנה חבירו משום טעם זה. וכבר התעורר הרב הפ"י והנודע ביהודה בתשובה מהדו"ק חאהע"ז סי' ס"ד ות' דמפ"ז יכול לעשות לקדושין מטעם מגו דזכי לנפשי' ע"ש. וא"כ בקרובי השליח דלא שייך מגו דזכי לנפשי' א"כ שוב אין מועיל שליחות לקדושין ולמה לא יהיה מותר לישא אותה ועי':

4. דף על הדף מסכת נזיר דף יב עמוד א

בשו"ת נודע ביהודה (מהדו"ק אהע"ז סי' ס"ד) הקשה דבכל שליח לקדש אשה, נימא דלא יועיל מצד דהתופס לבעל חוב במקום שחב לאחרים לא קנה, ותירץ דמיגו דזכי לנפשי' שהי' יכול לקדשה לעצמה, זכי נמי לחברי' לקדשה עבור המשלח. וכתב ולפי זה אם שלח שליח לקדש אחותו של השליח או שאר קרובות שלו, כיון דהשליח לא מצי לקדש אותם לעצמו, דאין קידושין תופסין בח"כ, תו לא מצי להיות שליח עבור אחר לקדש אותם, דהו"ל תופס לבע"ח במקום שחב לאחרים דלא קנה, וכאן לא שייך מיגו דזכי לנפשי'.

ובתשובתו שבמהדו"ת (סי' ע') לבנו הג"ר יעקב חזר והחזיק בדבריו, וכתב דאף דלא מצינו בכולא תלמודא חידוש זה, שאינו יכול להיות שליח לקדש קרובתו להמשלח, מ"מ גם ההיפוך לא מצינו בזה.

5. שיטה מקובצת על נזיר דף יב/א

ואומר רבינו יצחק דמן הדין לא שייך חזקת שליח עושה שליחותו בדבר שאינו בידו של שליח דמאן לימא לן דמשכח איתתא דבעיא לאיקדושי ליה. ...

6. תפארת ציון

דף י"ב גמרא חזקה שליח עושה שליחותו הגם שאין בידו לעשות שליחותו רק בדעת האשה ושמה לא תתרצה לו [עיין בתוס' גיטין ס"ד ד"ה אסור] אין זה אלא כשהיה משלחו לאשה מיוחדת דאין להעמידה בחזקת א"א מחמת השליח על דלא היה בידו לקדשה בלתי רצונה אבל זה שעשה אותו לשליח לקדש איזה אשה שתתרצה לו יש לנו לומר שבדאי נמצא אשה בעולם שתתרצה לו כי אשה ככל דהו נחא לה ובפרט הנשים שאין עליהם קופצים ואין לנו ספק אלא על השליח אם הטריח א"ע לילך ולבקש איזה אשה שתתרצה לו ע"ז אנו אומרים חזקה שליח עושה שליחותו שבדאי קידש איזה אשה ומפני שהיא קבוע הוה כמחצה על מחצה ונאסר בכל הנשים שבעולם מחשש קרובותיה:

7. ספר נתיבות הקודש

י"ב ע"א בגמרא אסור בכל הנשים שבעולם חזקה שליח עושה שליחותו, ולכאורה לפי מאי דמבאר בעירובין דף ל"ב ע"א דחזקה שליח עושה שליחותו אין זה אלא בדברי סופרים אבל במילי דאורייתא לא אמרינן חזקה עושה שליחותו, וא"כ ע"כ הך דהכא אין זה אלא מדרבנן. אמנם מדברי התוס' בסמוך י"ב ע"א ד"ה אסור וכו'. וי"ל דמדאורייתא אפילו הוא שרי לישא דאזלינן בתר רובא, משמע לולא האי טעמא דאזלינן בתר רובא אז היה מדאורייתא איסורא ולא אמרינן דעצם החזקה אין זה אלא מדרבנן. אמנם בתוס' בגיטין דף ס"ד ע"א ד"ה אסור וכו' מפורש דאין זה חזקה גמורה דאינה בידו להתקדש שמא לא תתרצה ועוד דאזלינן בתר רובא ע"ש, וא"כ האי אסור בכל הנשים דאמר הכא אין זה מדאורייתא, ובעירובין דף ל"א איכא מחלוקת בין רב נחמן ורב ששת דרב נחמן סובר

בשל תורה אין חזקה שליח עושה שליחותו ורב ששת סובר דאף בדאורייתא אמרינן חזקה שליח עושה שליחותו.

8. תוספות מסכת נזיר דף יב עמוד א ד"ה אסור בכל

אסור בכל הנשים שבעולם - וא"ת וכ"ע יאסרו לישא נשים דשמא זאת היא שנתקדשה ע"י שליח ולר"ת דהנשים נאמנות לומר לא נתקדשתי תינת גדולות קטנות שאינן יודעות אם אביהם קבל עבורן קדושין מאי איכא למימר וכבר מת אביה וי"ל דמדאורייתא אפילו הוא שרי לישא דאזלינן בתר רובא /מלומר/ מקרובות המקודשת היא ואינו אלא קנסא בעלמא שעשה שליח סתם ולא פירש לו קדש לפלוגית ולדידיה קנסו ולאחריני לא קנסו [וא"ת] וליהוי איסורא דאורייתא דהויא ליה קבוע וכל קבוע כמחצה על מחצה דמי וי"ל דלא אמרינן קבוע כמחצה דמי אלא כשהאיסור ניכר לעצמו וההיתר ניכר לעצמו אבל כשאין האיסור ניכר לעצמו לא אמרינן קבוע.

9. תוספות מסכת גיטין דף סד עמוד א

אסור בכל הנשים שבעולם. אבל לכל אדם אין לאסור לקדש ולחוש שמא זאת היא שקדש השליח דאם איתא דנתקדשה לא היתה חוזרת ומתקדשת אבל האי אסור לקדש שמא שלוחו קידש לו אחת מקרובותיה כגון אמה ואם אמה וכיוצא בהן ואפי' באות כל הקרובות ואמרו שלא נתקדשו לא סמכינן אדיבורא בעלמא ואם תאמר יתומה קטנה תיאסר לכל אדם שמא אביה קדשה לזה השליח ונראה דקנסא בעלמא הוא דקנסינן ליה שצוה לקדש סתם ולא חשש על עצמו שלא יבא לידי תקלה אבל מן הדין מותר בכל הנשים דאין זה חזקה גמורה דאינה בידו להתקדש שמא לא תתרצה ועוד דאזלינן בתר רובא ומ"מ מוכיח שפיר דחזקה שליח עושה שליחותו דאי לאו הכי לא הוה ראוי לקנוס כאן והא דפריך עלה בנזיר בפ"ב (דף יב.) מקן סתומה שפרח אחד מהם לאויר העולם יקח זוג לשני ואילו שאר קנינן בעלמא מיתקנן ואע"ג דהכא קנסא בעלמא מ"מ פריך שפיר דהתם נמי הוה לן למקנסיה על שלא נזהר שלא יפרח וממה דשאר קנינן בעלמא מיתקנן לדידיה פריך והא דמשני אמינא לך אנא אשה דלא נידא לאו משום דתיחשב כקבועה שלא תתבטל ברוב דבדבר המתערב ואינו ניכר לא אמרינן דליהוי קבוע דידיה כמחצה על מחצה אלא כלומר מחמת קביעותא קנסינן טפי מבגול.

10. שערים מצויינים בהלכה

דף יב. צא וקדש לי אשה סתם, אסור בכל הנשים שבעולם. הקשו התוס' הא נמי לכו"ע יהא אסור לישא אשה, שמא זאת היא שנתקדשה כו', ותירצו דמדאורייתא אפי' הוא מותר לישא אשה דאזלינן בתר רובא, והאיסור דהכא אינו אלא קנסא בעלמא, משום שעשה שליח בסתם, ולא פירש לו קדש לי פלוגית, ולא חשש שמא יבוא הדבר לידי

תקלה. ובמס' גיטין (סד.) כתבו עוד טעם, משום דחזקת שליח עושה שליחותו אינו חזקה גמורה, דהא תלוי הדבר גם באשה, ושמא לא תתרצה לו, ודוקא לדידיה קנסו, ולא שיין לקנוס כו"ע. וכדבר זה מצינו במס' כתובות (לד.) גבי המכשל בשבת, דאיכא ג' שיטות בדבר, וקו"ל כר' יהודה דס"ל דמכשל בשוגג הוא עצמו אסור לאכלו בו ביום, ולדידיה קנסו, ובמוצאי שבת מותר גם לדידיה, ובמיד לא יאכל הוא עולמית אבל אחרים מותרין. עיי"ש ברש"י ותוס'. אבל מצינו ברמב"ם (חומ"צ פ"א ה"ד) ובשו"ע (או"ח סי' תמח ס"ה) דחמץ של ישראל שעבר עליו הפסח אסור בהנאה, וכתב הכסף משנה (שם) בשם הר"ן דהיינו גם לכו"ע. ויש שהוכיחו כן מגמ'

11. חדושי הרמב"ן על מסכת גיטין דף סד/א

הא דאמרינן אסור בכל הנשים שבעולם. הקשו בתוספות וכל הנשים שבעולם יאסרו לינשא שמא השליח הזה קדשן לזה וא"ת שהן נאמנות לומר לא נתקדשנו א"כ יהא הוא מותר בכל הנשים שאומרות קרובות שלהן לא נתקדשנו לו ומתרצים נאמנות הן להתיר את עצמן ואין נאמנות להתיר לאחרים ועוד הקשו כל הקטנות שבעולם יאסרו לינשא שמא קדשה אביה לזה השליח עד שיאמר לא קדשתיה לו, אבל מת אביה או שהלך למדינת הים יאסרו עולמית והם ז"ל מעלים השמועה שהיא קנס משום שעשה שלא כהוגן ולדידיה קנסו ולא לאחרים והא דתלו מלתא משום דשליח עושה שליחותו ולחומרא דאי לאו הכי חזקה לא עבד איסורא ואין דבריהם בכאן מתחוררים כלל דמ"מ הכנים עצמו לספק הזה ועוד מה איסור בזה וכי היה לו לחוש שימות השליח ועוד אי משום קנס איך עלה בדעתם בגמ' לומר דאפי' לקולא נאמן כן כאן ובמס' חולין, ועוד דבמס' נזיר פ"ב בענין קן סתומה שפרח גוזל אחד מהן לאויר יקח זוג שני ומקשינן ואלו שאר קינין דעלמא מתוקן ואמאי כל חדא וחדא נימא היינו היא, שם הם נדחקין הרבה שהם נצרכין לפרש שלא הקשו אלא לאסור קינין דעלמא לזה משום קנס שלא שמר קנו אלא כך ראוי לומר דכל הנשים מותרות לינשא ואפי' קטנות שמת אביהן לפי שבחזקת פנויות הן ואין חזקת שליח עושה שליחותו מוציאין מחזקה ועוד חזקה על האב שאינו מקדש בתו ושותק לקלקל עליה אלו קדשה היה מודיע לה ולאנשים הרבה אבל הוא אסור בנשים שיש להם קרובות לפי שאין חזקה של קרובות שאינן באות לידון בפנינו מועלת לו הא אלו באות קרובות ואמרו לא קדשנו שליח ודאי מותר בהן דעד אחד נאמן באיסורין וכל שכן הכא דלא אתחזק איסורא וחששא בעלמא היא וכ"ש שמתוך שנאמנות על עצמן ונשאות לאחרים נאמנות הן לזה, כנ"ל:

12. חדושי הר"ן על גיטין דף סד/א

האומר לשלוחו צא וקדש לי אשה סתם אסור בכל הנשים שבעולם. הקשו בתוס' א"ה כל הנשים נמי יאסרו דשמא שליח זה קדשן לזה, תירץ הרמב"ן ז"ל דכל הנשים בחזקת פנויות הן וכיון שכן כיון שהן אומרות לא נתקדשנו נאמנות על עצמן דחזקת שליח אינו מוציאן מחזקתן, אבל הוא אסור בהן מפני קרובותיהן לפי שאין חזקה של קרובות שאינן באות לידון בפנינו מועלת לו, אבל ה"ה שאם היו באות הקרובות ואומרות לא נתקדשנו שנאמנות להתיר אף לזה, וכ"ת ניהוש לקטנות שמת אביהן או שהלך למדה"י, ליתא דחזקה על האב שאלו קדש בתו היה מודיע הדבר קודם מיתתו או קודם שילך למדה"י וכיון שבחזקת פנויות הם עומדות מותרות:

13. שערים מצויינים בהלכה

קן סתומה שפרחה גוזל א' מהן כו' לבין חטאות המתות כו'. פרש"י כגון הזב והזבה והיולדת כו', שהפרישו להן ב' תורין כו', או שפרחה לבין חטאות המתות כו'. מבואר מכאן דגם גבי עוף שייך דין חמש חטאות המתות. והקשה בשער המלך (פסולי המוקדשין ריש פ"ד) הא לקמן (כא: ד"ה והיינו טעמא) כתב רש"י לחלק דדוקא בחטאת בהמה גמרין דתמות, אבל לא בחטאת העוף, ומדברי הרמב"ם (שם) משמע דאין חילוק, וכמו שמבואר כאן. ועי"ש שביאר הסוגיות, ומחמת האריכות לא הבאנו דבריו.

14. תוספות מסכת נזיר דף יב עמוד א

ואילו שאר קניין בעלמא מתקנן ואמאי לימא כל חדא וחדא הוא - [דלמא] אותו שפרח כלומר והוקבע כבר לראובן ואיך יצא שמעון בו ידי חובתו וא"ת והא כבר פירשנו דלעלמא לא קנסו ויש לומר דמשמע ליה דשאר קניין דעלמא אפי' לראובן מיתקן אם יצטרך לקן אחד [לזיבה אחרת] אמאי הא קנסו לדידיה ה"נ יקנסוהו שלא שמר קניניה ולומר שזה פרח מקן ראשון והוקבע לזיבות ראשון.

15. תוספות מסכת נזיר דף יב עמוד א

אשה דלא ניידא - ונהי דלא קבוע לגמרי כדפ"ל מ"מ דמיא קצת לקבוע ויש להחמיר.

16. רש"י על נזיר דף יב/א

אמר ליה אמינא לך אנא אשה דלא ניידא - דכל כבודה בת מלך פנימה והואיל דקביעה הוה ליה כמחצה על מחצה ואסור ואת מותבת לי מאיסורא דנייד דאיכא למימר דהתם בדין הוא דלישתרו משום דאית בה טעמא דכל דפריש מרובא דהיתירא פריש:

17. תפארת ציון

התם הדרא לניחותא התוס' בכתובות נט"ו ע"א ד"ה דלמא פ"י דבזמן שכא עליה דאז היה עיקר האיסור הדרא לניחותא היינו לדרכה להיות בבית פנימה משא"כ בהקן אין שייך לומר על השעה שמקריבה שהדרה לניחותא שאין דרכה לניחותא:

18. רא"ש (פירוש לש"ס) מסכת נזיר דף יב עמוד א

שאין לה לא בת דניחוש לחמות וגם לא בת וגם לא בת בן דניחוש לאם חמיו ואם חמותו ולא אם דניחוש לבת אשתו וגם לא אם ולא אם אם דניחוש לבת בתה ולבת בנה ואף על פי שהיתה לה אחות והיתה נשואה בשעה שמנה את שלוחו לקדש לו אשה ונתגרשה לאלתר לאחר מינוי השליחות מותרת היא ולא חיישינן שמא קדשה שלוחו אחר שנתגרשה:

19. תוספות מסכת נזיר דף יב עמוד א ד"ה מ"ט

מ"ט - כלומר היכי דמי שלא היה לה אחות ועתה יש לה ומן הדין הוה ליה לומר היכי דמי אלא משום דלשון נזיר משונה ויש ליישב הלשון דמאי טעמא דלעולם הוה ידע שפיר דמיירי כגון דנסיבן לגברי מכל מקום

עתה שנתגרשו יש לנו לספק ולאסור מספק ומשני כי משוי איניש שליח במילתיה דאיהו מצי עביד וכו' פי' ודאי דעת האדם אפילו במידי דלא קאי קמיה והלכך הראשון נפטר בגילוח השני אבל שליחותא (בעא) דלא מצי איניש משוי שליח אלא במילתיה דמצי עביד נפשיה בשעה שעושה שליח דהא נסיב' לא מצי לשוויה שליח לקדש לו אף כשתתגרש ואף קדשה השליח אינה מקודשת ואם תאמר דהא מעשים בכל יום שהאשה אומרת לחבירתה לוי לי קמח והפרישי חלה בעבורי וגם תלמידים של בית רבן אומרים כן ואיך נעשה שליח בדבר הזה הא בשעה שעושה אותה שליחות לא היתה יכולה בעצמה להפריש חלה מקמח זה שאינו בר חיובא שאין מפרישין חלה מקמח ואומר רבינו תם דיש בידה להביא עיסה מגולגלת ולומר עיסה זו תהא חלה על קמח לכשיהיה נילוש ודברים שבידה קיימים דאין זה דבר שלא בא לעולם כיון שבידה ללוש ולגלגל העיסה קרוי שפיר בא לעולם כיון שבידה לעשות כדאמר פרק האומר לחבירו (קדושין דף סב:) פירות ערוגה זו תלושה יהא תרומה על פירות ערוגה זו מחוברת לכשיתלשו ונתלשו דבריו קיימין דכל שבידו לעשות לאו כמחוסר מעשה דמי ובידו לתולשם ומכל מקום בהאי טעמא לחודא לא סגי לן למימר דמצי למיעבד שליח כאן כיון דבידו ללוש ולגלגל מדאמר פרק רבן גמליאל (יבמות דף נב.) האומר לחבירו כתוב גט לארוסתי לכשאכניסנה אגרשנה הרי זה גט מפני שבידו לגרשה מיהא אם ירצה ובעי התם ליבמתו מהו ומאי קא מיבעיא ליה והא בידו לבא עליה ולגרשה אלא ודאי כיון דהשתא לא מצי לגרשה לא מצי משוי שליח כיון דמחוסר מעשה לבא עליה הכא נמי כיון דהשתא איהו לא מצי להפריש אינו קרוי בידו מה שבידו ללוש ולגלגל לענין זה שיכול לעשות שליח כיון דמחוסר לישא וגילגול.

20. שיטה מקובצת על נזיר דף יב/ב

פסק רבינו תם דאדם שיש לו קמח יכול ליתן רשות לחבירו להפריש ממנה חלה ואף על פי שבאותה שעה שעושה שליח לא מצי עביד ליה איהו דאין מפרישין חלה מקמח. משום דהוי ביד המשלח לקנות עיסה מגולגלת ולהפריש ממנה חלה על קמח זה אחר שנתגלגל. דכי האי גוונא אמרינן בקדושין פרק האומר ערוגה זו מחוברת יהיו תרומה על פירות תלושין לכשיתלשו או לכשיביאו שליח ונתלשו והביאו שליח דבריו קיימין. תוספי הרא"ש ז"ל:

21. שערים מצויינים בהלכה

מאי טעמא כו'. כתבו התוס' כלומר היכי דמי כו', והול"ל "היכי דמי", אלא משום דלשון מס' נזיר משונה. ובמס' נדרים (ב: ד"ה ותו ידות) הבאנו בשם הראשונים, דלשון מס' נדרים משונה, ואולי הטעם משום דבנדרים ונזירות הולכין אחר לשון בנ"א, ולכן השתמשו בלשונם. ועי' בדברינו לקמן (יג: ד"ה א"ד).

22. חידושי בתרא-המסביר

כא) סוף יב. תוס' ד"ה מ"ט וז"ל ומשני (ריש יב:) כי משוי איניש שליח במילתיה דאיהו מצי עביד וכו', פירוש ודאי דעת האדם אפילו במידי דלא קאי קמיה, והלכך הראשון נפטר בגילוח השני, אבל שליחותא (בענין אחר), דלא מצי איניש משוי שליח אלא במילתיה דמצי עביד נפשיה בשעה שעושה שליח ע"כ. ע' בחידושי בתרא / יש מקשים בנזיר סרכ"ט, דהקשינו דרבא לא אמר דלא מצי משוי שליח במילתא דלא קיימא קמיה, אלא ד"לא משוי שליח", דהיינו דמסתמא לא היה כוונתו למילתא דלא קיימא קמיה, אבל אם יגלה דעתו דרוצה דוקא לעשותו שליח על העתיד, לא שמענו מרבא דאין לו כח לאשוויה שליח. והמסביר תירץ ע"פ הא דאיתא במאירי דכל מילתא דאיהו לא מצי עביד אינה הלכה במשפטי השליחות, אלא אומדנא, ובפירוש בהדיא מהני, וכ"כ המל"מ, וכן הוא משמעות הרמב"ם ב"פ"ט אישות [ה"ו] דלא כתב חילוק זה בלשון מפשט ככלל בכל עניני שליחות, אלא דבקידושין אין אדם עושה שליח. לכאורה כל זה לא יועיל ליישב דעת תוס' דנקטו לשון "דלא מצי", ועי' בחידושי בתרא שם שחירצנו דתוס' נקטו יסודם הנ"ל מהא דהקשה הגמ' ע"ב

23. שערים מצויינים בהלכה

שלוחו. ביאור הדברים דבעת שהוא ממנה אותו לשליחות זה, צריך שתהא היא ראויה להתקדש.

כתב הרמב"ם (ביאת המקדש פ"ב ה"ו) כהן גדול שנעשה אונן, עובר עבודתו שהיה עוסק בה. ודייק במשנה למלך דאינו מתחיל בעבודה, אלא אם התחיל גומרה, וכן נראה מגמ' יומא (יג.) היה כה"ג עומד ומקריב ושמע שמת לו מת כו', ר' יוסי אומר יגמור, וביאר דהא דאינו מתחיל אינו מדאורייתא אלא מדרבנן, ולכן כשהתחיל גומר, והקשה ממש"כ הרמב"ם (כלי המקדש פ"ד ה"י) כה"ג אונן נותן קרבנו לכל מי שירצה, כיון שכה"ג ראוי לעבודה, הרי"ו עושה שליח לקרבנו, והרי אמרינן דכל מילתא דאיהו בעצמו לא מצי עביד, לא מצי משוי שליח, ותירץ דכלל זה אינו אלא כשהוא איסור דאורייתא דרביע עלי', אבל הכא דאסור להתחיל מדרבנן, שפיר מצי משוי שליח. ועי' מה שכתבנו כעין זה במס' כתובות (פא: ד"ה אע"ג) בהא דכל מילתא דאמר רחמנא לא תעביד אי עביד לא מהני, אם היינו דוקא בדאורייתא, או דילמא אפי' באיסור דרבנן אמרינן כן.

24. הר"ן מסכת נדרים דף עה עמוד א

מתני'. האומר לאשתו וכו' מכאן ועד שאבא ממקום פלוני - מאותה שעה שאצא מכאן ועד שאבא ממקום פלוני, והיינו דקתני מכאן ולא קתני מיום זה לפי שאין דעתו אלא מיום שיצא מכאן ומש"ה לא מפר לה מהשתא דחיישינן דלמא בעודו אצלה תדור נדרים שירצה בקיומן וכדפרישית לעיל (/נדרים/ דף עג) בההיא דהאומר לאפטרופוס.

25. הר"ן מסכת נדרים דף עה עמוד א

הרי הן קיימין לא אמר כלום - דדוקא לענין הפרה אמר ר"א מופר משום ק"ו ידיה כדמפרש ואזיל (ולענין הקמה אדרבה היא הנותנת) אם הפר נדרים שבאו לכלל איסור שהם חזקים ביותר שכבר חלו לא יפר נדרים שלא באו לכלל איסור ולא חמירי כולי האי אבל לענין הקמה אדרבה דנהי דאשכחן דנדרים שחלו דחמירי מצי לקוומי מאן לימא לן הכי בנדרים שעדיין לא חלו דלא אלימי.

26. רש"י מסכת נדרים דף עה עמוד א ד"ה את שלא

את שלא בא לכלל הקם - שעדיין לאו באו לעולם ואי אפשר לקיימו כדקתני דכי אמר הרי הן קיימין לא אמר כלום.

27. חדושי הריטב"א מסכת נדרים דף עג עמוד ב

האומר לאשתו כל נדרים שתדורי מכאן ועד שאבא ממקום פלוני הרי הן קיימין לא אמר כלום. פי' שאין אדם מקיים דבר שלא בא לעולם:

28. רא"ש (פירוש לש"ס) מסכת נדרים דף עה עמוד א

מתני' הרי הן קיימין לא אמר כלום. כדפרישית לעיל דהוה ליה קיום בטעות לפי שיש נדרים שלא יחפוץ

29. ספר עינים למשפט

דף עה. הרי הן קיימין כו', הרא"ש כתב משום קיום בטעות לפי שיש נדרים שלא יחפוץ כו' וכ"כ המאירי, ורש"י ור"ן כתבו דכיון שעדין לא חלו דלא אלימי אינו יכול להקים, וכ"כ רש"י, ריטב"א ונמוקי ומשום דאין אדם מקיים דבר שלא בא לעולם.
ונפ"מ אם מפרט ואמר אם תדור מכבר זה, לד' הרא"ש ומאירי משמע דהוי הקמה, אבל לד' הר"ן ורש"י ל"ה הקמה, (ועי' גליון הרש"א), וכן הר"מ ורש"י לא חלקו בזה.

30. רש"ש על נדרים דף עה/א

ר"ן ד"ה ה"ה קיימין ל"א כלום. ... ועל פי' הרא"ש דהטעם הוא משום דהוה קיום בטעות כו'. ק"ל דא"כ אם פירש הקיום על איזה נדרים פרטים ליהוי קיום וזה אינו במשמע. ועק"ל הא דתנן לעיל (עב ב) דמהני באומר כ"נ שנדרת כו' ה"ה מופרין וקס"ד דרבא שם בלא שמע. והא בכי הא קיום לא מהני לסברת הרא"ש ורבנן סברי את שבא לכלל הקם כו'.

31. תוספות מסכת נזיר דף יב עמוד ב ד"ה דלמא מישתלינא

דלמא מישתלינא - לשון שגגה או מיטרידנא מן הדרך ולכך רוצה למנות אפוטרופוס ואותו אפוטרופוס יהיה מיושב בדעתו וא"ת ואכתי ליפר לה איהו מעכשיו שהרי הוא זוכר עתה ומיושב בדעתו וי"ל דאינו רוצה לומר שיהא מופר אלא נדרים שתדור מכי יסע ואילך אבל לא נדרים שלפני נסיעתו שזה קצת קשה אבל קשה דלימא לה השתא כל נדרים שתדורי מכשאסע עד שאשוב יהו מופרין וי"ל דמתוך כך תפול קטטה ביניהם שזה קשה לה לעולם ובנדרים מיבעיא לן אי בעלה מצי מיפר בלא שמיעת קול וגם הפרה דשליח [אינה] מועלת עד דשמע הבעל הנדר דהכי מוקי לה התם (דף עב:) ולפי' זה נפרש ליפר לה איהו פירוש כשיסע יפר לה בעלה ותועיל ההפרה לכשיבא הבעל וישמע הנדר ואם ימתין להפר עד שישמע וישמע שמא יהיה טרוד לכשישמע וישתוק מלהפר ולכך פריך ליפר לה מהשתא ותועיל ההפרה כשישמע ובשלמא אי סבר כרבנן ניחא [דלא] מצי מיפר ומשני דלמא טרידנא כשירצה ליסע כדפרישית ע"כ הגה"ה.

32. רא"ש (פירוש לש"ס) מסכת נזיר דף יב עמוד ב

הרי הם מופרים. ר' אלעזר אומר מופר דאין אדם חפץ באשה נדרנית וניחא ליה שכל נדריה יהיו מופרים וחכ"א אינו מופר מפ' בנדרים טעמייהו משום דכתיב אישה יקימנו ואישה יפירנו כל שאינו בכלל הקמה אינו בכלל הפרה קס"ד דבני הישיבה שרצו להקשות מכאן דכי אמר רבי יאשיה אליבא דרבנן דאמרי לא מצי מיפר דאי אליבא דר' אלעזר אמאי משוי שליח להפר יפיר לה הוא בעצמו אלמא מלתא דלא מצי איהו למעבד משוי שליח ומשני לעולם ר' יאשיה אליבא דר"א והא דקשיא לך אמאי אינו מיפר לה בשעה שמחזיק בדרך דלמא משתלינא או ריתחנא או מיטרידנא הלכך ממנה שליח יום או יומיים קודם הליכתו והא ליכא למימר אמאי לא יפיר לה באותה שעה כל נדרים שתידור מאותה שעה עד שישבו מן הדרך לפי שכל זמן שישנו בעיר אינו רוצה שיהו מופרים עד שישמע את נדרה דשמא תדור נדר שהוא חפץ [בו] ומיהו קשה יפיר לה משעת הליכתו עד שישבו כמו שאומר לשליח טרם לכתו להפר לה משיחזיק בדרך עד שישבו וי"ל דלא משוי שליח אלא בשעת הליכתו דלא מסיק אדעתיה קודם לכן ואותה שעה דלמא מטריד ולא יוכל להפר בפניה ואף על גב דמשמע בנדרים שיכול להפר אפילו שלא בפניה מ"מ הוא ירא שמא תעבור על נדרה ואף על פי שהפר לה

כיון שלא ידעה יש לה עונש כנתכוון לאכול בשר חזיר ועלה בידו בשר טלה הלכך נחתא ליה טפי שיפר לה השליח בפניה:

33. תוספות מסכת נזיר דף יב עמוד ב ד"ה ושמע חבירו
ושמע חבירו ואמר ואני - בכדי נקט דהא בראשון נמי פליגי.

=====

1. שיטה מקובצת על נזיר דף יב/א

ואילו שאר קינין בעלמא מתקנן. אם יצטרך זה פעם אחרת לכפרה יביא ולא חיישינן שמא יביא אותו שפרח ולא יועיל לכפרה זו שמביא שניה לחובתו שהרי כבר קדוש הוא וקיימא לן כל דבר שבחובה אינו בא אלא מן החולין. ולא קנסינן ליה על שלא שמרו יפה והיה לנו כבר לקנסו שלא יוכל להביא קן לכפרה אחרת. כך פירש הרי"ף. וקשיא טובא חדא דבפרק התקבל לא משמע דטעמא משום קנסא דקאמר הני מילי לחומרא. ועוד מי הוה ליה לאסוקי שימות השליח קודם שיספיק לאמר מי קדש. ועוד מי הוה בידו לפרש מי יקדש שמא לא תתרצה ולכך צוהו שמי שתתרצה לו יקדש. ועוד אליעזר עבד אברהם יוכיח שלא הוציא לו מן הכלל אלא בנות כנען ועשאו יצחק שליח לקדושי מי שתתרצה לקדש לו. ועוד אי מטעם קנס מאי פריך מקן סתומה לפי שלא שמרו יפה. שמא מיד כהן פרח שמסרוהו ומתפרש בעשייתו כדאמרינן אין הקינין מתפרשות אלא בלקיחת בעלים ובעשיית כהן והבעלים לא פשעו. ועוד דהוה ליה למימר ולדידיה שאר קינין מתקנן אמאי כו'. לכך נראה...

2. מפנקסו של הג"מ מרדכי אפרים המכונה ר' פישל סופר על בראשית

אך לבן בקש לעקור הכל ורצה להמית אליעזר עבד אברהם בלילה. והנה איתא במס' נזיר דף י"ב ע"א דמי ששלח שליח לקדש אשה סתם ומת השליח בדרך אסור בכל הנשים שבעולם דחזקה שליח עושה שליחותו, ועי' ברמב"ן פ' זו [כ"ד ח'] שהתיר לו לישא כל הנשים שבעולם חוץ מבנות כנען, ולפ"ז אם ימות אליעזר שם יהא יצחק אסור לישא אשה ועי"ז יעקור הכל, ונעשה נס שמת בתואל תחתיו, ולכאורה קשי' על אברהם האריך עשה שליח סתם ולא חייש למיתת שליח בדרך, ע"כ דהוצרך לשמש בשמות לקפיצת הדרך וגבי זמן מועט לא חיישי' למיתה, לכן הוצרך קפיצת הדרך בהליכתו ולא הוצרך בחזירתו שכבר היתה רבקה בדרך עם מינקתה ושאר עבדיו שהולכים לביתו.

3. דף על הדף מסכת נזיר דף יא עמוד ב

בגמ': אריו"ח האומר לשלוחו צא וקדש לי אשה סתם אסור בכל הנשים שבעולם.

איתא בקדושת לוי (פ' חיי שרה) בטעם שרצו לבן ובתואל להרוג את אליעזר עבד אברהם, כי מבואר כאן שהשולח שליח לקדש אשה, הרי הוא אסור בכל הנשים שבעולם, לכן זה הי' עומק כוונת רשעתם, שיהרגו את אליעזר, וממילא יאסר יצחק בכל הנשים שבעולם.

וזה ביארו המפרשים מה דאיתא בהגש"פ "לבן ביקש לעקור את הכל", ואימתי ביקש לבן לעקור את כל כלל ישראל', והיינו כשביקש להניח רעל לפני אליעזר, וע"י שימות יאסר יצחק מלישא אשה, ותבטל ח"ו הקמת כלל ישראל'.

כ"ק אדמו"ר האמרי אמת ז"ל תמה דהא אברהם אבינו ע"ה אמר לאליעזר שיקח אשה לבנו ליצחק ממשפחתו דוקא, א"כ מהיכי תיתי יאסר בכל הנשים שבעולם.

והשיב דאדרבה זה הי' רשעות לבן, שרצה שיתחתן יצחק דוקא עם זרע כנען הארור, ולא עם משפחתו הברוכה והצנועה של אברהם שבחרן. וזה הכוונה במה שאומרים שלבן "ביקש לעקור את הכל" ודפח"ח.

ועיין מה שהאריך בזה בשו"ת מנחת יצחק (חלק י' סימן קל"א).

בס' דברי חיים - וילנא הביא משמו של הגאון ר' יצחק אלחנן להיפוך, שהקשה מ"ט הגיד אליעזר ללבן ובתואל שאברהם אמר לו שיביא לו רק ממשפחתו, מי ביקש זאת מידו לגלות להם רז זה, שאין זה מן הראוי לשדכן לומר להם את זאת.

אלא שאליעזר חשש שהם ירצו להרוג אותו, כדי שיאסר יצחק בכל הנשים שבעולם, וכמו שבאמת הם זממו לעשות, לכן סיפר להם שאברהם שלחו לקחת רק ממשפחתו. ואם כן הו"ל כאשה פלונית, שאין המשלח נאסר בשאר נשים שבעולם.